

Nasjonal forskerskole for lærer- utdanningene (NAFOL)

En utvärdering etter halva tiden

Divisjon for samfunn og helse

© Norges forskningsråd 2013

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Oslo, november 2013
ISBN 978-82-12- 03265-1 (pdf)

Innehåll

Forord fra Norges forskningsråd	5
Förkortningar som används i rapporten	7
Sammanfattning	9
Summary	11
Inledning.....	13
Halvtidsutvärdering av NAFOL.....	13
Mandat och villkor för halvtidsutvärderingen.....	13
Nasjonal forskerskola for lærerutdanningene (NAFOL).....	15
Fakta om NAFOL.....	15
Mål för NAFOL (från kontraktet)	16
Struktur, organisation och rekrytering	16
Forskarskolans aktiviteter	17
Ledning.....	18
Det nationella nätverket och samarbete samt internationellt samarbete	18
Strategisk betydelse.....	19
Genusaspekter	19
Ekonomi	19
Framtidsperspektiv	20
Sammanfattande bedömning av utfall i relation till ursprungliga mål.....	21
Rekommendationer för fortsatt finansierad period	23
Bilagor	25

Forord fra Norges forskningsråd

I 2009 mottok Forskningsrådet et oppdrag fra Kunnskapsdepartementet om utlysning av nasjonal forskerskole for lærerutdanningene. Forskerskolen skulle gi et tilbud til stipendiater i lærerutdanningene, hvor stipendiatenes prosjekter har relevans for lærerutdanningen og læreryrkene hele landet.

Nettverksøknaden NAFOL, med NTNU som vertsinstitusjon, fikk tildelingen i september 2009 med oppstart i 2010, og er en av aktivitetene knyttet til forskningsprogrammet Praksisrettet utdanningsforskning (PRAKUT). Programstyret for PRAKUT har bedt om en vurdering av forskerskolen etter halvgått løp.

Komiteen som har foretatt vurderingen har bestått av professor Christina Gustavsson ved Universitetet i Uppsala og professor Ingegerd Tallberg-Broman ved Malmö högskola. Komiteen har vurdert forskerskolens måloppnåelse, framdrift og kvalitet og gitt en anbefaling om veien videre. Vurderingen vil legges til grunn for det videre arbeidet med forskerskoler på feltet i framtiden.

Forskningsrådet vil takke komiteen for arbeidet med å midtveisvurdere *Nasjonal forskerskole for lærerutdanningene* – NAFOL.

Oslo, november 2013

Jesper W. Simonsen
Divisjonsdirektør
Divisjon for samfunn og helse

Förkortningar som används i rapporten

DMMH	Dronning Mauds Minne Høgskole
HiB	Høgskolen i Bergen
HiBu	Høgskolen i Buskerud
HiH	Høgskolen i Hedmark
HiNe	Høgskolen i Nesna
HiNT	Høgskolen i Nord-Trøndelag
HiOA	Høgskolen Oslo og Akershus
HiSF	Høgskolen i Sogn og Fjordane
HS/H	Høgskolen Stord/Haugesund
HiST	Høgskolen i Sør-Trøndelag
HiT	Høgskolen i Telemark
HiV	Høgskolen i Volda
HiVe	Høgskolen i Vestfold
HiØ	Høgskolen i Østfold
NIH	Norges idrettshøgskole
NLA	NLA Høgskolen i Bergen
NMH	Norges musikkhøgskole
NTNU	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
UiA	Universitetet i Agder
UiB	Universitetet i Bergen
UiN	Universitetet i Nordland
UiS	Universitetet i Stavanger
UiT	Universitetet i Tromsø
UMB	Universitetet for miljø- og biovitenskap
NAFOL	Nasjonal forskerskole for lærerutdanningene
NATED	National Graduate School in Educational Research
PRAKUT	Program for praksisrettet utdanningsforskning

Sammanfattning

Norges forskningsråd utlyste 2009 medel för en nationell forskarskola inom lärarutbildningsområdet. Forskarskolan skulle ge lärarutbildningarna en solid plattform för att öka FoU-kompetensen, stärka samarbetet mellan lärosäten och stödja relevant forskning av hög kvalitet. NTNU fick ansvaret för den nationella forskarskolan NAFOL – Nasjonal Forskerskole for Lærerutdanningen. Redan i samband med utlysningen beslutades att en utvärdering skulle ske efter halva tiden. Utvärderingen har genomförts av två svenska professorer och uppdraget har varit att forskarskolan skulle värderas i relation till sina ursprungliga mål och i förhållande till utlysningens kriterier i syfte att skaffa ett underlag för beslut om finansiering och eventuella justeringar av forskarskolans senare period. Underlaget för utvärderingen har varit NAFOLs ansökan om att bedriva forskarskola, forskarskolans självvärdering och kompletterande information om verksamheten, värdinstitusjonens värdering, partnerinstitusjonernas värdering samt intervjuer med ledning och stipendiater. I föreliggande rapport presenteras utvärderingen av NAFOL.

Forskarskolan startade 1 januari 2010 och ska avslutas 31 december 2016. Den ekonomiska tilldelningen för hela perioden är 40 Mill. NOK. Sju universitet och sju höskolor bildar nätverket. Totalt har drygt 100 stipendiater (105 24/10 2013) antagits uppdelat på fyra olika kullar. Sammantaget uppvisar NAFOL en hög måloppfyllelse. NAFOL är välorganiserad och har en tydlig struktur, vilket kan tillskrivas en väl fungerande ledning som består av en vetenskaplig ledare, en medvetet uppbyggd administration, en styrelse och ett råd. Både stipendiater och handledare från olika lärosäten träffas och bygger nätverk. Parterinstitusjonerna är överlag mycket nöjda med samarbetet. NAFOL håller en hög profil när det gäller internationaliseringen. Den strategiska betydelsen av forskarskolan betraktas som mycket viktig. En översiktlig planering för verksamheten fram t.o.m. 2016 finns. Tre osäkerhetsfaktorer har identifierats – samarbetet med en närliggande forskarskola, NATED, risken för sårbarhet när enskilda drivande personer ska ersättas samt oron för vad som ska hända efter 2016.

NAFOL rekommenderas få fortsatt finansiering för den återstående perioden och får några rekommendationer för det fortsatta arbetet:

- NAFOLs råd bör initiera en öppen och bred diskussion kring hur partnerinstitusjonerna på olika sätt kan spela en mer aktiv roll i verksamheten.
- Nätverket uppmanas diskutera och för stipendiaterna redovisa vad som gäller rörande studiepoäng när dessa deltar i NAFOLs kurser.
- Ledning och styrelse bör utreda om det finns något i forskarskolans struktur och organisation som gör att naturvetare inte söker sig till NAFOL.
- Relationen till NATED bör utredas dels för att öka samarbetet de närmaste åren, dels för att inventera möjligheterna att efter slutdatum på ett konstruktivt sätt ta vara på de båda forskarskolornas erfarenheter.
- NAFOL har redan en väl fungerande dokumentation över sina stipendiater, men uppmanas ändå att se över sina system i anslutning till eventuella riktlinjer för övriga nationella forskarskolor.

Summary

In 2009 the Research Council of Norway issued a call for proposals for a national research school for teacher education. The research school would provide a solid platform to increase R&D excellence, reinforce cooperation between higher education institutions and support relevant research of high quality. The Norwegian University for Science and Technology (NTNU) was awarded the responsibility for the national research school NAFOL - Nasjonal forskerskole for lærerutdanningene. Already when the call for proposals was issued, the decision was made that the school would be evaluated halfway through the contract period. The evaluation has been conducted by two Swedish professors, and the assignment has been to evaluate the school's achievements in relation to the original objectives and to the call criteria. The aim is to provide a basis for decisions about funding and adjustments for the remaining period. The evaluation is based on NAFOL's application for a research school, the school's self-evaluation and additional information about the school, the host institution's evaluation, the partner institutions' evaluations as well as interviews with the school's management and Ph.D. students. This report presents the evaluation of NAFOL.

The graduate school started January 12010, and will be closed December 312016. The financial allocation for the entire period is NOK 40 million. Seven universities and seventeen university colleges form the network. In total, more than 100 Ph.D. students divided into four different sets have been accepted. NAFOL is well organized with a clear structure, which can be attributed to a well-functioning management consisting of a scientific leader, a consciously structured administration, a board and a council. Both Ph.D. students and supervisors from the partner institutions meet and build networks. Overall, the partner institutions are very satisfied with the cooperation. NAFOL maintains a high profile in terms of internationalization. The strategic importance of the research school is considered very important. There is a clearly set out plan for the school for the whole period until the end in 2016. All in all, NAFOL shows high goal achievement. However, three factors of uncertainty have been identified – collaboration with a kindred research school, NATED, vulnerability related to the replacement of people in leading managing positions and concern for what will happen after 2016.

The evaluation panel recommends that NAFOL is granted funding for the remaining period and provides some recommendations for future work:

- NAFOL's council should initiate an open and broad discussion on how the partner institutions can play a more active role in the business.
- The network should discuss and clarify for the students the rules regarding the credits scheme for Ph.D. students participating in NAFOL's courses.
- Management and board should investigate whether there is anything in NAFOL's structure and organization preventing students in the natural sciences from applying to NAFOL.
- The relationship with NATED should be investigated, partly to increase cooperation in the coming years and partly to evaluate what constructive possibilities exist for taking care of the two research schools' experiences after the contract period has ended.
- NAFOL already has a well-functioning documentation of the Ph.D. students, but is encouraged to look more closely at the systems in relation to guidelines for other national research schools.

Inledning

Kunnskapsdepartementet gav 2009 Norges forskningsråd uppdraget att utlysa medel för en nationell forskarskola inom lärarutbildningsområdet. Forskarskolan skulle erbjuda ett mervärde för forskarstuderande inom lärarutbildningar som har projekt med relevans för lärarutbildning och läraryrket. Lärarutbildningarna skulle genom en forskarskola ges en gedigen plattform för att öka FoU-kompetensen, stärka samarbetet mellan lärosäten och stödja relevant forskning av hög kvalitet. Tiden för att etablera sig skulle bli åtta år.

På hösten 2009 fick NTNU ansvaret för den nationella forskarskolan NAFOL – Nasjonal forskerskole for lærerutdanningene. Programmet för *Praksisrettet utdanningsforskning, PRAKUT* (2010-2014) inom Forskningsrådet har ansvaret för och fungerar som rådgivare för forskarskolan.

Halvtidsutvärdering av NAFOL

Kunnskapsdepartementet bestämde redan i samband med utlysningen att en utvärdering skulle ske efter halva tiden. Ledningen för PRAKUT beslutade i februari 2013 att NAFOL skulle utvärderas på samma sätt som skett våren 2013 med fem andra nationella forskarskolor i Norge¹. Dessa hade startat sin verksamhet före NAFOL. Avsikten med halvtidsutvärderingen är att skaffa ett underlag för beslut om fortsatt finansiering och eventuella justeringar av forskarskolans senare period. I föreliggande rapport presenteras utvärderingen av NAFOL. Den har genomförts av professorerna Christina Gustafsson, Uppsala universitet/Högskolan i Gävle (huvudansvarig) och Ingegerd Tallberg-Broman, Malmö högskola.

Mandat och villkor för halvtidsutvärderingen

Utvärderingen skulle alltså genomföras på samma sätt som utvärderingen av de fem första nationella forskarskolorna som Forskningsrådet har stöttat ekonomiskt. Motsvarande underlag för att samla information skulle användas med de eventuella justeringar som behövdes. Några små justeringar i de ursprungliga underlagen gjordes före utskicket (se bilagorna 27-39).

Forskarskolan skulle värderas i relation till sina ursprungliga mål och i förhållande till utlysningens kriterier (som framgår av underrubrikerna i nedanstående text). I uppdraget för utvärderingen har ingått att ge förslag till och motivera eventuella justeringar för den fortsatta verksamheten.

Underlaget för utvärderingen har varit NAFOLs ansökan om att bedriva forskarskola, NAFOLs självvärdering och kompletterande information om verksamheten, värdinstitutionens² värdering, partnerinstitutionernas värdering samt intervjuer med

¹ Mid-term Evaluation of Five National Research Schools. Report submitted by the evaluation panel. (2013) Oslo: The Research Council of Norway, Division for Science.

² I texten används genomgående den norska benämningen institusjon i olika sammansättningar, eftersom ”institution” har en annan betydelse i svenska språket.

representanter för NAFOL – ledning och stipendiater. Utöver NTNU hade 17 partnerinstitusjoner leverert sine vurderinger till utsatt datum. Utvärderarna fikk ett par måneder senere tilgang till ytterligere fire vurderinger från partnerinstitusjoner. Intervjuerna gjennomførdes i Trondheim den 18 september.

Nasjonal forskerskola for lærerutdanningene (NAFOL)

Fakta om NAFOL

- Projektperiod: 2010-01-01—2016-12-31
- Ekonomisk tilddelning: 40 Mill. NOK
- NTNU er værdlærosäte och partnerinstitusjoner är DMMH, HiB, HiBu, HiH, HiNe, HiNT, HiOA, HiSF, HS/H, HiST, HiT, HiV, HiVe, HiØ, NIH, NLA, NMH, UiA, UiB, UiN, UiS, UiT, UMB
- Partnerinstitusjonerna ansöker om antagning till NAFOL för stipendiater, som är antagna till någon forskarutbildning.Handledning och uppföljning sker vid det lärosäte där de antagits till forskarutbildning
- 105 stipendiater (24/10 2013), varav drygt 70 % kvinnor, har antagits i samband med fyra antagningsomgångar (kull 1–4 som var och en har en koordinator). Två stipendiater har slutat, en har disputerat och cirka 10 stipendiater beräknas lämna in sin avhandling under 2013
- 17 olika kurser (de flesta omfattande 5 stp) har med stöd av NAFOL erbjudits under 3,5 år med fem olika ansvariga lärosäten. 5 av de 17 kurserna erbjuds varje år och ytterligare tre kurser har erbjudits mer än en gång. Blivande førstelektorer har erbjudits 8 endagsseminarier
- NAFOL organiserar 1-2 gånger per år seminarier för huvudhandledare och biträdande handledare
- NAFOL har en vetenskaplig ledare samt en administrativ organisation med fyra befattningshavare (ca 1,5 heltidsanställning varierande från 15 % till 70 % tjänstgöring) som har ansvar för löpande ärenden såsom ekonomi, studerandekontakter och websida
- NAFOL har ett råd utan fasta medlemmar; representanter från partnerinstitusjonerna inbjuds till ett årsmöte
- Styrelsen har, förutom ordföranden sex representanter, varav en arbetslivsrepresentant, en ledamot från Sverige och en studentrepresentant. Det finns fyra suppleanter, varav en student. Styrelsen möts två gånger per år. Vid januarimötet antas stipendiater till forskarskolan

Mål för NAFOL (från kontraktet)

NAFOLs hovedmål er å styrke kvaliteten i alle typer lærerutdanning gjennom en målrettet, robust og langsiktig satsing på organisert forskerutdanning i et nasjonalt nettverk av samarbeidende institusjoner.

- NAFOL skal uteksaminere 80 phd-stipendiater knyttet til lærerutdanning og skole, med avhandlinger som er særlig relevant for profesjonspraksis*
- NAFOL skal systematisk styrke veileder- og veiledningskompetansen i lærerutdanningene, og tilby en pool av veiledere for disse utdanningene
- NAFOL skal utvikle et omfattende og relevant kurstilbud innenfor opplæringdelen av phd-utdanningen
- NAFOL skal utvikle forpliktende samarbeid med norske og utenlandske forskerskoler**
- NAFOL skal ha et særlig ansvar for at phd-studentene ved forskerskolen dyktiggjøres i formidling og kommunikasjon
- NAFOL skal være et organisert opplæringstilbud også for andre grupper tilsatte i lærerutdanningene enn phd-studentene, i første rekke tilsatte i førstelektoropplæring

* Målformuleringen är 2012 ändrad till:

- NAFOL skal ta opp og gi et faglig tilbud til 80 phd-stipendiater knyttet til lærerutdanning og skole, med avhandlinger som er særlig relevant for profesjonspraksis
(Formuleringen har ändrats därför att NAFOL saknar examinationsrätt.)

** Målformuleringen är 2012 ändrad till:

- NAFOL skal utvikle forpliktende samarbeid med norske og utenlandske forskerskoler eller Ph.D.-miljøer
(Formuleringen har ändrats därför att utländska Ph.D.-miljøer, särskilt utanför Norden inte är organiserade i forskarskolor.)

Struktur, organisation och rekrytering

NAFOL är ett samarbeite mellom 24 enheter (sju universitet og sju tton høyskolor) med NTNU som vurd. Tre enheter har kommit med efter starten.

NAFOL har en tydlig struktur og framstår som välorganiserad. Styrelsen har väl upparbetade rutiner för antagningen till forskarskolan, som sker en gång per år med undantag för 2010 då man även antog stipendiater på hösten. Partnerinstitusjonerna får brev om antagningen og information og ansökningsblankett finns på NAFOLs hemsida. Avgörande för antagning är stipendiaternas projekt og finansiering från det lärosäte de tillhör.

Planen för forskarskolans volym har överskridits. Mer än 100 stipendiater har antagits, dvs. ungefär 20 % fler än vad som planerades för den aktuella perioden. Samtliga enheter i nätverket har stipendiater knutna till NAFOL. Inga kontrakt skrivs, men varje stipendiat måste redovisa t.ex. eventuella planer på vistelse i utlandet och vilka kurser de önskar delta i.Handledning sker vid de institutioner som stipendiaterna antagits på. NAFOL påverkar inte detta, men förstärker handledningen vid seminarierna. Ungefär var sjätte handledare har två eller flera stipendiater. Tio är både huvudhandledare och biträdande handledare och övriga är huvudhandledare eller biträdande handledare. Varje kull får kontinuerligt information via brev om vad som gäller för dem.

Forskarskolans aktiviteter

NAFOL har ett väl uppbyggt och varierat kursutbud, där de flesta kurserna arrangeras av NTNU, vilket i självvärderingen förklaras av liten respons från nätverksinstitutionerna. Forskarskolan har ingen obligatorisk kursdel. Detta kan vara orsaken till att partnersinstitutionerna i liten grad tycker att det finns en överlappning med deras egna kurser; stipendiaterna väljer inte kurser som överlappar. Forskarskolans huvudaktiviteter har förutom kurser varit seminarier och egna och andra nordiska konferenser där stipendiaterna gör presentationer. Fyra seminarier per år (16 seminarier för varje stipendiat) är grunden i ämnesutbudet. Fem kurser à 5 stp är integrerade i seminarierna. Fokus i dessa sammanhang är forskningsprocessens olika faser, analytiska och metodiska teman och ämnesteman som är relevanta för de flesta eller för mindre grupperingar av stipendiater. NAFOL drar alltså nytta av forskarskolans volym och kan bilda mindre seminariegrupper utifrån specifika intresseområden. Stipendiaternas projekt är inriktade på praxisfältet och kategoriseras i två spår, ämnes- och yrkesdidaktik samt lärares samhällsuppdrag, professionsförståelse och professionsutveckling. Det finns emellertid ingen stark gräns mellan dessa båda spår, som har ungefär lika många stipendiater var. Tillgänglig information och dokumentation visar att kurserna är uppskattade av stipendiaterna. Deltagande i kurser och konferenser betraktas som gott. Dock har deltagandet mellan olika kurser varierat.

NAFOLs stipendiater deltar flitigt i konferenser och de hade exempelvis 43 posterpresentationer förutom presentation av paper 2012. NAFOL finansierar sina stipendiaters resor och övernattnig i samband med kurserna. Även blivande førstelektorer får ekonomiskt stöd för deltagande i gemensamma dagar och det gäller också om dem vill delta i en NAFOL-kurs.

För att sprida information internt fungerar NAFOLs hemsida som ett komplement till information och kommunikation via e-post. Den välskötta hemsidan fungerar också som extern informationsportal. Partnersinstitutionernas uppfattning är att information och kommunikation fungerar mycket bra.

Sammantaget har NAFOL arrangerat sin verksamhet på ett mycket framgångsrikt sätt både vad gäller struktur och innehåll. Ett tecken på detta är att flera stipendiater känner större samhörighet med NAFOL än med det Ph.D.-program som man är antagen till.

Ledning

NAFOLs tydliga struktur och organisation kan tillskrivas en väl fungerande ledning. Den vetenskaplige ledaren är en i verksamheten aktiv och synlig person (planläggare, kullkoordinator, föreläsare, handledare) som får mycket beröm inom nätverket. Likaså framstår den administrativa organisationen vara väl genomtänkt, vilket bl.a. framgår av tydliga befattningsbeskrivningar och att små, men kontinuerliga förändringar (justeringar i arbetsvolym, förändring av arbetsuppgifter) skett under åren i enlighet med behov som successivt uppstått men också för att behov upphört. Førstelektorena har en egen koordinator, vilket också har framhållits som positivt.

Styrelsen, som har en ordförande från en av partnerinstitutionerna, har ett strategiskt ansvar – för antagningen av stipendiater och för drift och budget. Styrelsen är också engagerad i rekryteringen av lämpliga internationella gäster.

NAFOLs råd möts en gång per år då representanter för nätverket inbjuds. Rådet ska fungera rådgivande till styrelsen i principiella och strategiska ärenden. Mellan 15 och 17 partnerinstitutioner har deltagit i dessa möten.

Av partnerinstitutionernas omdömen och övrig dokumentation, inte minst välstrukturerade och detaljerade redovisningar av uppgifter som efterfrågats i samband med utvärderingen, synes ledningen ha fullständig kontroll över vad som har skett, vad som sker och vad som ska ske inom NAFOL.

Det nationella nätverket och samarbete samt internationellt samarbete

Trots att självvärderingen antyder att man skulle önska större engagemang från partnerinstitutionerna, så har drygt hälften varit värd vid seminarier, kurser och/eller førstelektorsdagar. Anställda vid lärosätena tas i anspråk i samband med dessa aktiviteter. Samlingar utanför NTNU planeras ihop med ämnesföreträdare och administration vid det lärosäte som gästas och det praktiska arbetet utförs av dessa. Detta samarbete har enligt partnerinstitutionerna fungerat bra, kurserna får beröm och det är lite överlappning med egna kurser. Både stipendiater och handledare från olika lärosäten träffas och bygger nätverk.

NAFOL håller en hög profil när det gäller internationaliseringen. Redan vid tiden för ansökan fanns det avtal med besläktade och kompletterande forskarutbildningar och nätverk samt tänkbara samarbetspartners (t.ex. National Graduate School in Educational Research, NATED, olika nätverk med fackdidaktisk inriktning och med ett par forskarskolor i Sverige). Samarbetet med andra forskarutbildningsmiljöer har förverkligats såväl i Norden som i övriga Europa. Genom dessa samarbeten har man också fått tillgång till de internationella forskningsnätverk som dessa samarbetspartners redan var aktiva i. Sålunda har stipendiaterna fått möta framstående internationella forskare och också gästprofessorer från förutom Europa, Nya Zeeland, Australien, USA och Tanzania. Dessa har föreläst vid konferenser men också medverkat i kurser och seminarier. Till NAFOLs egna konferenser inbjuds även doktorander

från övriga nordiska länder samt från Tyskland som får presentera sin forskning. För varje antagen årskull arrangeras minst ett seminarium i utlandet under fyraårsperioden. Ungefär en fjärdedel av alla stipendiater har varit på en längre vistelse utomlands med finansiering från NAFOL. Cirka var femte stipendiat har presenterat paper på utländsk konferens. Stipendiaterna får ekonomiskt stöd (upp till 10 000 NOK) för internationellt konferensdeltagande med presentation av paper. Möjligheten att finansiera dessa internationella kontakter uppskattas högt av partnerinstitutionerna.

Enligt aktörernas egen självvärdering har man arbetat framgångsrikt med erfarna forskare inom Norge, Skandinavien och utanför Skandinavien. Såväl dokumentation som samtal med aktörer bekräftar en hög kvalitet såväl på det nationella som på det internationella samarbetet. Däremot är det inte så många av partnerinstitutionerna som anser att NAFOL har påverkat deras internationalisering eller forskningsmobilitet.

Strategisk betydelse

NAFOL har för aktörerna betytt så mycket att man är orolig inför framtiden. Det nationella perspektivet framhålls som avgörande för att främja identiteten som lärarutbildare och forskare inom det utbildningsvetenskapliga området. Sådan forskning har genom forskarskolan synliggjorts såväl nationellt som internationellt. I självvärderingen framhålls att forskarskolan har möjliggjort att nätverk, och särskilt internationella nätverk, för stipendiater inom lärarutbildningsforskning har kunnat skapas. Längre utlandsvistelser med ekonomiskt stöd från NAFOL framhålls också som ett mervärde. En åtgärd för att stärka forskarskolans synlighet är att en årsbok (dokumentation i form av en vetenskaplig antologi från NAFOLs konferenser) med föreläsares texter och stipendiaternas texter planeras ges ut vartannat år (se NAFOL Year Book 2012³).

Genusaspekter

Genusaspekter berörs inte i självvärderingen och inte heller i partnerinstitutionernas dokument. De kvinnliga stipendiaterna är nästan tre gånger så många som de manliga. Det finns 127 huvudhandledare och biträdande handledare; könsfördelningen bland dessa måste betraktas som jämn, 54 % kvinnor och 47 % män.

Ekonomi

Den totala finansieringen från Forskningsrådet uppgår till 40 miljoner NOK fördelat på sju år. Eftersom volymen på forskarskolan successivt ökat den första halvan av perioden och därefter minskar förväntas kostnaderna för forskarskolan vara störst under 2012, 2013 och 2014. Den budgetredovisning som presenterats är detaljerad och visar att de tilldelade medlen har utnyttjats ojämnt och inte i förväntad utsträckning under de första åren. Enligt ansvariga beror detta på att viss försiktighet har vidtagits de första åren. Den första kullen blev också något mindre än vad som planerats. I gengäld har man i kullarna 3 och 4 antagit fler än vad som

³ Østern, A-L., Smith, K., Ryghaug, T., Krüger, T. & Postholm, M.B. (Eds.) (2013) *Teacher Education Research between National Identity and Global Trends*. Trondheim: Akademi Publishing.

ursprungligen planerats och ledningen räknar med att detta successivt är förenat med högre kostnader.

De ansvarigas förklaring till den ojämna budgethanteringen över verksamhetsåren är rimlig och trots en viss ojämn användning mellan åren, synes medlen hittills ha använts på ett lämpligt sätt, liksom planerna framåt är välgrundade.

Framtidsperspektiv

Arbetet med forskarskolan karaktäriseras som en process i vilken man kontinuerligt söker bättre lösningar. NAFOL utvärderar alla sina arrangemang och stipendiaterna kan bidra med förslag till hur forskarskolan kan utvecklas, vilket de också gör. Exempelvis har man prövat flera modeller för seminarier. Stipendiaternas omdömen har varit övervägande positiva och därför tror de ansvariga inte att det kommer att göras så stora förändringar fortsättningsvis. I SWOT-analysen nämns forskarskolans slutdatum som det största hotet. Det finns dock en framförhållning fram till forskarskolans slutdatum 2016. Exempelvis har man ett program vad gäller konferenser för samtliga år fram till 2016. För hösten 2013 är ett par utlandsseminarier och ett nationellt seminarium med internationellt deltagande inplanerat. Den första kullen kommer att ha ett avslutningsseminarium; en del av detta är öppet för alla handledare och stipendiater inom NAFOL. Även NATEDs studenter kan delta. Det finns också en plan för kommande år avseende endagarseminarier för kvalificering som førstelektor.

En uppfattning inom NAFOL, som också bekräftas i utvärderingen, är att forskarskolan har givit en god grund för att höja kvaliteten på forskarutbildning inom lärarutbildningsområdet i Norge, särskilt inom ämnesdidaktiken, och att detta kräver en fortsättning efter det att NAFOL avslutas. De flesta partnerinstitusjonerna verkar eniga om detta och endast en institusjon menar att basen är lagd och att det inte behövs någon organiserad fortsättning. Det finns heller inte några konkreta planer på hur en sådan fortsättning skulle kunna organiseras och vem som är beredd att ta på sig ansvaret för en sådan planering.

Sammanfattande bedömning av utfall i relation till ursprungliga mål

Sammanfattningsvis uppvisar NAFOL en hög måluppfyllelse. NAFOL hade som övergripande mål att stärka kvaliteten inom alla lärarutbildningar genom en målinriktad och långsiktig satsning på en forskarutbildningsorganisation med hjälp av att lärosäten samarbetade i form av ett nätverk. Forskarskolan har blivit en mötesplats med kvalificerad handledning och har kunnat fungera som en bro mellan reflektion i forskning och i praxis. Detta och en rad insatser har lett till en utveckling som höjt kvaliteten i forskarutbildningarna inom lärarutbildningsområdet. NAFOL har också som modell haft betydelse för partnerinstitutionerna och flera av dessa menar att deltagandet i forskarskolan genom stöd och hjälp har underlättat starten av egna forskarutbildningar.

Ett delmål var att anta totalt 80 stipendiater och man har antagit betydligt fler. Det rika utbud av kurser, som man hade ambitionen att erbjuda för att möta stipendiater med olika bakgrund, har funnits och det synes vara en god strategisk ordning på dessa. Forskarskolan har också förverkligat sådana nationella och internationella samarbeten som man hade planerat. Under 2012 har dessutom slutits ett avtal om informellt samarbete med NATED.

Ett annat av NAFOLs delmål var att stärka handledningen och handledningskompetensen så att man skulle kunna skapa en pool av handledare för det aktuella forskningsområdet. Samlingarna för handledarna har uppskattats och genom att stipendiaterna inom seminarierna har fått diskutera sina projekt med både nationella och internationella forskare, så är det ingen tvekan om att handledarinsatsen också har förstärkts för varje enskild stipendiat.

Huruvida NAFOL har uppfyllt delmålet att öka stipendiaternas förmåga att kommunicera sin forskning kan bedömas dels utifrån årsrapporter som redovisar konferenspresentationer och imponerande publikationslistor, dels utifrån kursutbudet (t.ex. skrivkurser). Stipendiaterna har bl.a. med hjälp av finansiering uppmuntrats att presentera sin forskning i olika vetenskapliga sammanhang och även uppmuntrats att skriva bloggar och debattartiklar; stipendiaterna har varit flitiga att göra detta. Under de år som gått har det också skett en förskjutning från monografiavhandlingar till avhandlingar baserade på artiklar. Det är således lätt att fastställa att NAFOL tveklöst uppfyllt även sitt kommunikationsmål.

Ytterligare ett delmål var att NAFOL skulle organisera utbildning för andra grupper inom lärarutbildningarna, i första hand för blivande förstelektorer. Det har man gjort under den period som gått och man har också en plan för hur detta ska drivas under kommande år. Flera partners i nätverket har särskilt framhållit det positiva i denna del av verksamheten.

Som framgår ovan fungerar NAFOL i de flesta avseenden mycket bra. Det finns ingen anledning att lyfta fram små detaljer som justerats eller kommer att justeras. Däremot finns det skäl att seriöst fundera över relationen till NATED, den andra nationella forskarskolan med delvis samma inriktning. Av dokumentationen kan man ana en tendens till konkurrens mellan forskarskolorna och samarbetet framstår, trots att någon form av avtal ingåtts 2012,

som avsevärt mindre än vad som kan bedömas rimligt utifrån såväl studieobjekt som kunskapsobjekt för de båda forskarskolorna. Särskilt om båda eller någon av forskarskolorna efter 2016 avser att skapa någon typ av fortsättning synes det mycket viktigt att de båda forskarskolorna kan göra en sådan planering tillsammans. En annan aspekt som bör kommenteras är den eventuella sårbarhet som kan bli en effekt av den stora tillit som uttrycks för nuvarande ledning. Det måste vara möjligt även för framgångsrika ledare/ledarteam att avbryta sitt engagemang och då måste andra vara beredda att ta vid. Denna utvärdering gör det inte möjligt att bedöma om ”dessa andra” finns. Utvärderingen genomförs vidare i ett skede, då endast en stipendiat har disputerat. Detta kan väcka frågetecken. Med hänsyn till den tid som forskarskolan har varit igång och att flera stipendiater av olika skäl har fått sitt slutdatum förskjutet framåt, så är utfallet inte anmärkningsvärt.

Mot bakgrund av att forskarskolans övergripande mål och delmål kan uppvisa hög och i vissa avseenden mycket hög måluppfyllelse, rekommenderas NAFOL få fortsatt finansiering för den återstående tiden fram t.o.m. 2016.

Rekommendationer för fortsatt finansierad period

- Värdinstitutionen har inom forskarskolan tagit ett stort ansvar och engagemanget från partnerinstitutionerna har uppfattats som lägre än önskvärt. Av flera partnerinstitutioners synpunkter att döma verkar inte detta bero på ointresse, utan snarare på att man inte riktigt vet vad man kan och ska göra. Ett förslag är därför att NAFOLs råd tar ansvar för en öppen och bred diskussion kring hur partnerinstitutionerna på olika sätt kan spela en mer aktiv roll och på så sätt avlasta värdinstitutionen.
- Liksom inom de fem nationella forskarskolor som utvärderades under våren 2013, så finns det inom NAFOL en viss oklarhet när det gäller tillgodoräknande av studiepoäng. Det saknas uppenbarligen någon form av regelsystem kring eventuellt tillgodoräknande av NAFOLs kurser inom stipendiaternas Ph.D.-utbildningar. Eftersom det är partnerinstitutionerna som söker för stipendiaterna, uppmanas NAFOL att med sina samarbetspartners diskutera och för stipendiaterna redovisa vad som gäller när dessa deltar i NAFOLs kurser.
- NAFOL har i liten utsträckning attraherat naturvetare inom lärarutbildningsområdet. Ledning och styrelse bör utreda om det finns något i forskarskolans struktur och organisation som gör att naturvetare inte söker sig till NAFOL.
- Relationen till NATED har successivt utvecklats på ett positivt sätt. Ändå synes det behövas en mer systematisk översyn i syfte dels att öka samarbetet under de närmaste åren, eftersom forskningen i stor utsträckning rör samma fält, dels att inventera möjligheterna att efter slutdatum utnyttja de båda forskarskolornas erfarenheter för en fortsättning, oavsett hur en eventuell fortsättning kommer att se ut. Det senare är mycket viktigt för att inte all den kunskap som forskarskolorna har samlat under åtta år ska gå förlorad.
- I den utvärdering av fem nationella forskarskolor som genomfördes våren 2013, rekommenderades forskarskolorna att införa ett dokumentationssystem i anslutning till varje stipendiats studiegång, t.ex. vilka av forskarskolans kurser som var och en läser, inklusive uppgifter om omfång och när under studietiden kurserna läses samt om stipendiaten deltagit i gemensamma dagar, etc. NAFOL har redan en synnerligen god dokumentation över sina stipendiater, men uppmanas ändå att se över sina system i anslutning till eventuella riktlinjer för övriga nationella forskarskolor så att t.ex. jämförelser underlättas.

Bilagor

Vedlegg A

Utlysning:

Støtte til etablering av nasjonal forskerskole rettet mot lærerutdanningene og læreryrkene

Inntil 5 millioner kroner årlig utlyses over en periode på inntil åtte år.

Søknadsfrist: 04 06 2009 13:00

Antatt tilgjengelige midler: Anslagsvis inntil 5 millioner kroner per år.

Føringer og viktige forhold for alle søknadstyper i utlysningen:

Forskerskolene er nærmere beskrevet i "Utredning av ordning med nasjonale forskerskoler i Norge", som vil bli lagt til grunn for søknadsbehandlingen. Forskerskolen skal bidra til å gi lærerutdanningene en solid plattform for å øke FoU-kompetansen, styrke samarbeidet mellom institusjonene og legge til rette for relevant forskning av høy kvalitet. Forskerskolen skal bidra til å øke antall ansatte med førstekompetanse i lærer-utdanningene. Den skal gi et tilbud til stipendiater i lærerutdanningene som har prosjekter med relevans for lærerutdanningene og læreryrkene landet over. En faglig sterk institusjon med rett til å tildele doktorgrad på feltet, skal fungere som vertsinstitusjon. Søkerinstitusjon og prosjektledelse må forankres i miljøer som gir lærerutdanning. Forpliktende samarbeid mellom miljøer er en forutsetning og skal være med på å sikre doktorgradsstudentene tilgang til anerkjente forskningsmiljøer med bredde og dybde. En forskerskole bør normalt omfatte minimum 20 studenter og 4-8 veiledere når den er fullt utbygd. Tilordning av stipendiater og veiledere kan skje over tid. Skolen må ha en faglig leder og et eget styre med ansvar for å knytte doktorgradsstudenter og ressurs-personer til skolen og overordnet ansvar for å utvikle de faglige aktivitetene. Den årlige rammen for støtte blir inntil 5 millioner kroner, og støtte gis i prinsippet for inntil 8 år. Skolen vil bli vurdert med tanke på videre finansiering etter ca 4 år.

Søknaden må redegjøre for:

Nettverket og vedlegge forpliktende uttalelser fra de samarbeidende institusjonene med klargjøring av deres rolle og bidrag i nettverket. Hvordan forskerskolen vil stimulere til samarbeid og arbeidsdeling mellom lærer-utdanningsmiljøene. De viktigste nasjonale aktørene, satsingene og programmene innenfor det aktuelle fagområdet og deres eventuelle tilknytning til forskerskolen, utvikling av samarbeids-relasjoner og arbeidsdeling. Forskerskolens bidrag til utviklingen av forskningskompetanse- og kunnskap til lærerutdanningene og praksisfeltet, og til samspill mellom profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse. Kompetanse og kapasitet til veiledning, samt tilordning av stipendiater. Antall stillinger som øremerkes fra de deltakende institusjonene til forskerskolen (veiledere, stipendiatstillinger og andre stillinger) og andre typer bidrag, som infrastruktur og liknende.

Forskerskolens ledelse og organisering (styring/koordinering, faglige ledelses-funksjoner, forholdet mellom partene og vertsinstitusjonen). Forskerskolens faglige innhold, målsetting og avgrensning. Herunder tilgjengelighet til relevante doktorgradskurs og behov for utvikling av nye doktorgradskurs. Forskerskolens merverdi, særlig faglig og tematisk, men også strategisk og samfunnsmessig. Muligheter for å gi kompetansetilbud for andre kvalifiserte kandidater, for eksempel kandidater som ønsker førstelektorkompetanse. Forskerskolens planer for internasjonalt samarbeid. Et spesifisert totalbudsjett for forskerskolen. Bevilgningen fra Forskningsrådet skal i hovedsak dekke kvalitetsfremmende nasjonale og internasjonale felles-tiltak for en større gruppe doktorgradsstudenter. Det kan ikke søkes om stipend eller dekning av vanlige utgifter i forbindelse med doktorgrads-utdanningen. Det må fremgå tydelig hvilke deler av budsjettet Forskningsrådet søkes om å dekke og hvilke som er institusjonenes bidrag.

Følgende budsjettposter vil kunne dekkes av Forskningsrådet:

Utvikling av og deltakelse på nasjonale og internasjonale seminarer, kurs, workshops osv

Tiltak for å stimulere til utvikling av veilederfunksjonen og andre støttefunksjoner

Frikjøp av leder for forskerskolen (stillingsprosent skal oppgis og begrunnes)

Eventuelt midler til sekretariatsfunksjon (stillingsprosent skal oppgis og begrunnes)

Midler til å knytte postdoktorstipendiater til skolen (inntil ½ årsverks forlengelse av postdoktorperioden)

Midler til utvikling av særskilte kvalitetsfremmende tiltak, som gode støttefunksjoner og styrking av faglig ledelse, samt til styrets arbeid med den løpende kvalitets-sikringen med mer.

Tiltak for internasjonalisering

I tillegg til miljøenes forutsetninger for å dekke forskerskolens funksjoner vil følgende kriterier bli lagt til grunn ved vurdering av søknadene:

- a) Forskningsmiljø
- b) Strategiske betydning
- c) Kompetansebygging
- d) Ledelse
- e) Gjennomførbarhet
- f) Nasjonalt samarbeid og arbeidsdeling
- g) Internasjonalt samarbeid
- h) Formidling

[Beskrivelse av ovennevnte vurderingskriterier finnes her](#)

I tillegg vil relevante utdanningstilbud ved utdanningsinstitusjonene bli tillagt vekt, samt miljøenes erfaringer med oppdrag, rådgivning og veiledning knyttet til lærerutdannings-området. Det legges vekt på at etablering av forskerskolen er godt forankret i institusjonens egen kunnskapsbygging og faglige/strategiske prioriteringer. Forskningsrådet vil derfor legge vekt på samfinansiering med vertsinstitusjonen.

Krav til søknadene:

Maksimalt tillatt antall sider som vedlegg til søknadsskjemaet er 30 sider. Dette inkluderer prosjektbeskrivelse på maksimum 10 sider.

CV med publikasjonsliste for de sentrale fagpersonene skal legges ved. Maksimal lengde på hver CV er 2 sider. Overskytende sider vil ikke bli sendt videre for faglig vurdering. Det anbefales å vedlegge en kort oversikt over faglig bakgrunn for andre sentrale aktører.

Sideformatet skal være A4 med 2 cm marg og 12 pkt skrift

Tidligste tillatte prosjektstart: 01.10.2009

Behandlingsprosedyre: Søknadene vil bli vurdert av nordiske fagekspertter. Programstyret for PraksisFoU vil fatte beslutning om tildeling av forskerskolen.

Forventet tidspunkt for svar på utfallet av søknadsbehandlingen:

Søknadene forventes sluttbehandlet innen 1. juli 2009.

Vedlegg B

Midtveisvurdering av NAFOL – en presisering av mandat og oppdragsbeskrivelse

Program for Praksisrettet utdanningsforskning – PRAKUT (2010-2014) har ansvar for forskerskolen NAFOL – nasjonal forskerskole for lærerutdanningen. Programstyret for PRAKUT hadde møte den 6. februar 2013 og behandlet da hvordan forskerskolen bør vurderes etter halvgått tid. Styret har konkludert med at NAFOL skal midtveisvurderes etter samme lest som de fem nettverksforskerneskolene i Vitenskap.

Arbeidet med å vurdere de fem forskerskolene er i gang og rapporten skal være klar i mai 2013. NAFOL kom i gang ett år senere enn forskerskolene i divisjon for Vitenskap. Derfor er det naturlig at vurderingen blir gjort på et noe senere tidspunkt. Mandatet for dette arbeidet er også utgangspunkt for arbeidet med vurderingen av NAFOL. Men det er det som handler om midtveisvurdering av forskerskolene (A), som vil være aktuelt for arbeidet med vurderingen av NAFOL.

I 2009 mottok Forskningsrådet oppdraget fra Kunnskapsdepartementet om utlysningen av en nasjonal forskerskole i lærerutdanningene. Forskerskolen skulle gi et tilbud til stipendiater i lærerutdanningene, som har prosjekter med relevans for lærerutdanningen og læreryrkene landet over. I oppdragsbrevet står det at forskerskolen skal vurderes etter halvgått tid.

Ansvar for nasjonal forskerskole i lærerutdanningen ble i 2009 lagt til program for *Praksisrettet FoU for barnehage, grunnopplæring og lærerutdanning*. Programstyret hadde tildelingsmøte i september samme år og NTNU fikk tildelingen. Det er nå programstyret for *Praksisrettet utdanningsforskning (PRAKUT)* som har overtatt ansvaret.

Fra tidligere hadde Forskningsrådet fem nettverksbaserte forskerskoler som hadde fått tilsagn om bevilgning for en periode på inntil åtte år med oppstart i 2009. Disse har en egen styringsgruppe nedsatt av Divisjonsstyret for vitenskap. Det ligger i kontraktene at skolene vil bli vurdert for videre finansering etter ca. fire år. Det er styringsgruppen som gjennomfører vurderingen og Divisjonsstyret for vitenskap som har overordnet ansvar, på samme måte som programstyret for PRAKUT er det rådgivende og tildelende organet for NAFOL.

Mandat og vurderingsopplegg som er utviklet for dette arbeidet kan benyttes med nødvendige tilpasninger og forbedringer. Midtveisevalueringen som gjøres av de fem forskerskolene, har primært fokus på de fem forskerskolenes progresjon og måloppnåelse, men styringsgruppen vurderer også ordningen som sådan. I vurderingen av NAFOL vil det kun være aktuelt å se på forhold som progresjon og måloppnåelse. Vurderingen av NAFOL skal ikke inngå som en del av vurderingen av forskerskoleordningen. Midtveisevalueringen vil primært basere seg på utlysningen i 2009, prosjektbeskrivelsene i søknaden, forskerskolenes egenvurderinger og annen dokumentasjon av aktiviteten, egenvurderinger fra vertskaps- og partnerinstitusjonene, og samtaler med representanter for forskerskolene (ledelse og stipendiater) og institusjonene.

Mandat og oppdragsbeskrivelse for midtveisevaluering av fem nasjonale nettverksforskerskoler

Innledning

Forskningsrådet har siden 2008 forvaltet en ordning for nasjonale forskerskoler, etablert på grunnlag av en utredning for Kunnskapsdepartementet (2006). Målsettingen med ordningen er å heve kvaliteten i forskerutdanningen, i 2008-utlysningen formulert slik:

«De nasjonale forskerskolene skal bidra til å heve kvaliteten på forskerutdanningen. Tiltaket er ment som et supplement til eksisterende doktorgradsprogrammer og etablerte opplæringstiltak ved institusjonene. Det er et mål å øke gjennomføringsandelen, korte ned gjennomføringstiden og gi større bredde i forskerutdanningen. Forskerskolene skal være basert på nettverk av fagmiljøer og styrke forskerutdanningen innenfor faglige spesialiseringer som vil stå sterkere ved samarbeid mellom institusjoner.»

Ved oppstarten av forskerskoleordningen i 2008 ble Forskningsrådet bedt om å oppnevne en styringsgruppe for ordningen som skulle ha ansvar for vurdering av forskerskolesøknadene, oppfølging av forskerskolene inkludert en midtveisevaluering, og en vurdering av selve forskerskoleordningen etter ca. fem år.

I tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet for 2008 sto følgende:

«Det skal etableres en styringsgruppe med ansvar for å utvikle ordningen, herunder utforme kriterier for tildeling av status, utlysning, vurdering av søknader og oppfølging underveis. Det skal tas sikte på utlysning av ordningen også i 2009. Styringsgruppen skal gjennomføre en vurdering/evaluering av ordningen etter 5 år med tanke på justering.»

Det har vært to utlysninger innenfor forskerskoleordningen; i 2008 og i 2012. Etter første utlysning ble det fra 1.1.2009 startet opp fem forskerskoler som fikk tilsagn om bevilgning for åtte år. Bevilgning for de siste tre årene ble gjort betinget av en positiv midtveisevaluering. Søknadsbehandling for utlysningen i 2012 avsluttes høsten 2012, og de nye forskerskolene vil starte opp ved årsskiftet 2012/13.

Da forskerskoleordningen ble startet opp i 2008, hadde Kunnskapsdepartementet en intensjon om årlige utlysninger, og signaliserte at det ville være ønskelig med en vurdering av selve ordningen etter fem år, for å få innspill til eventuelle justeringer. Gitt at det fram til 2012 bare har vært én utlysning av midler til nasjonale forskerskoler, skal midtveisevalueringen som nå settes i gang, primært ha fokus på de fem forskerskolenes progresjon og måloppnåelse, men styringsgruppen bes også om å vurdere ordningen som sådan.

Det er for tiden stor oppmerksomhet om rekruttering og forskerutdanning i Norge: På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet leverte et utvalg med medlemmer fra UHR, FFA og Forskningsrådet i august 2011 en utredning om instituttsektorens rolle i doktorgradsutdanningen. En arbeidsgruppe nedsatt av Kunnskapsdepartementet og UHR leverte i januar 2012 en rapport om «Etterspørsel etter og tilbud av stipendiatstillinger i Norge frem mot 2020». En annen arbeidsgruppe nedsatt av UHR leverte i februar 2012 rapporten «Én ph.d.grad for fremtidens

behov? Kunnskap, ferdigheter, generell kompetanse.» På oppdrag fra UiB leverte DAMVAD i juni rapporten «Nye muligheter på arbeidsmarkedet for doktorgradskandidater», og Kunnskapsdepartementet har gjennom Forskningsrådet fått utført en evaluering av den norske PhD-utdanningen, «PhD education in a knowledge society», levert fra NIFU sommeren 2012.

Formål

Midtveiseevalueringen av de fem etablerte forskerskolene skal gi grunnlag for beslutning om forlenget bevilgning for forskerskolene de siste tre årene av bevilgningsperioden, samt gi råd om eventuelle justeringer i forskerskolenes aktivitet.

Evalueringen skal også inneholde en drøfting og vurdering av hvordan forskoleordningen har fungert så langt, med eventuelle anbefalinger om justeringer i ordningen.

Evalueringen kan også gi anbefalinger om forhold som bør gis særlig oppmerksomhet i oppfølging av de nye forskerskolene.

Styringsgruppens mandat

Styringsgruppen skal selv forestå midtveiseevalueringen av forskerskolene på grunnlag av foreliggende og innhentet materiale. Styringsgruppen skal levere en begrunnet innstilling om fortsatt bevilgning/eventuell avslutning av de fem løpende forskerskolene til Divisjonsstyret for vitenskap.

Styringsgruppen bes i tillegg om å gi en vurdering av hvordan forskerskoleordningen har fungert så langt, med eventuelle anbefalinger om endringer/justeringer med tanke på senere utlysninger. Vurderingene gjøres i lys av intensjonene med ordningen som beskrevet i «Utredning av ordning med nasjonale forskerskoler i Norge» (2006).

Tidsplan

Midtveiseevalueringen skal foreligge ultimo mars 2013, for behandling i Divisjonsstyret for vitenskap i april/mai. Divisjonsstyret skal ta beslutningen om forlenget bevilgning/opphør i bevilgning med virkning fra 1.1.2014. Beslutningene må meddeles forskerskolene i god tid.

Innenfor denne tidsrammen utarbeider styringsgruppen selv en detaljert tidsplan for sitt arbeid. Forskningsrådets administrasjon vil ta seg av det praktiske og legge til rette for styringsgruppens arbeid.

Underlagsmateriale for evalueringen

- «Utredning av ordning med nasjonale forskerskoler i Norge», utført av Forskningsrådet og UHR, oversendt Kunnskapsdepartementet i mai 2006
- *Nasjonale forskerskoler*, utlysningstekst og tildelingskriterier i 2008
- Prosjektbeskrivelser for hver enkelt forskerskole (fra søknad, som grunnlag for kontrakt)

- Egenvurderinger fra forskerskolene med dokumentasjon av progresjon og oppnådde mål i henhold til opprinnelig prosjektbeskrivelse, med SWOT-analyser (innhentes av styringsgruppen)
- Egenvurderinger fra vertsinstitusjon og deltakende partnerne (innhentes av styringsgruppen)
- Intervjuer med leder for den enkelte forskerskole/styret for forskerskolen og stipendiatene knyttet til skolen
- Styringsgruppens erfaringer fra søknadsbehandlingen knyttet til utlysningen i 2012

Annet aktuelt materiale:

- NIFUs evaluering av phd-utdanningen (PhD education in a knowledge society), 2012
- Andre relevante utredninger og rapporter om forskerutdanning og forskerskoler

Styringsgruppens oppgaver

Ut fra midtveiseevalueringens formål og styringsgruppens mandat, bes styringsgruppen besvare følgende spørsmål så langt det lar seg gjøre:

A. Midtveisevaluering av forskerskolene

- Hver enkelt forskerskole skal vurderes opp mot sine opprinnelige planer og mål, og i henhold til kriteriene for utlysning og tildeling:
 - faglig aktivitet/kursprogram
 - strategisk betydning
 - ledelse/styre
 - struktur og organisering
 - budsjett
 - samarbeid mellom partnerne
 - rekruttering til forskerskolen (bl.a. volum, gjennomføring, frafall)
 - nasjonalt nettverk og samarbeid
 - internasjonalt samarbeid
 - likestilling
- I hvilken grad har forskerskolen realisert sine opprinnelige mål?
- Er eventuelle kursjusteringer underveis godt begrunnet?
- Er det, ut fra en samlet vurdering av hver enkelt forskerskoles kvalitet og aktivitet, grunnlag for å anbefale bevilgning for siste del av prosjektperioden?
- Gitt fortsatt bevilgning, bør det gjøres justeringer i forskerskolens aktivitet?

B. Vurderinger av forskerskoleordningen som sådan

- Hvordan har målsettingen for og intensjonene med forskerskoleordningen blitt realisert gjennom de fem etablerte forskerskolene?
- Hvordan fungerer relasjonen mellom forskerskolekurs og -seminarer og institusjonenes ordinære forskerutdanningsprogram? Overlapp, innpassing, andre forhold?
- Har styringsgruppen konkrete anbefalinger om justeringer i ordningen med tanke på senere utlysninger?
- Er det forhold som bør gis særlig oppmerksomhet i oppfølging av de nye forskerskolene som starter i 2013?

Midtveisvurdering av nasjonale forskerskoler

A Forskerskolens egenvurdering

.....
(forskerskolens navn)

.....
(prosjektnummer)

Maksimum lengde 8 A4 sider
Word format, Times New roman, 12 font, enkel linjeavstand

Vennligst returner det utfylte vurderingsskjemaet til Norges forskningsråd innen 20.06

Bakgrunn

Målet med egenvurderingen er å få presentert hvordan forskerskolen vurderer sin aktivitet de fire første årene, sett opp mot opprinnelige planer og mål.

I tillegg til forskerskolens rapport skal vertsinstitusjonen og hver av partnerinstitusjonene også levere sin egenvurdering av forskerskolen.

Egenvurderingen (og øvrig materiale) kan gjerne skrives på engelsk.

1. Mål

Hoved- og delmål for forskerskolen (fra søknad/kontrakt)

Skriv her...

2. Forskerutdanningen Teksten her skal utdype materialet som presenteres i del B, og bør gjøres så kort som mulig (maks 2 sider)

Beskriv hvordan forskerskolens faglige aktivitet/kurstilbud er lagt opp:

- *Hva består tilbudet til stipendiatene av? Kurs, seminarer, workshops, sommerskole, stipendiatsamlinger, annet?*
- *Er det en obligatorisk kursdel som forskerskolens stipendiater må gjennomføre? I tilfelle, hvor stor er den?*
- *Hvordan er forholdet mellom forskerskolens kursprogram og de ordinære forskerutdanningstilbudene ved vertsinstitusjonen og partnerinstitusjonene?*
- *Hvordan samarbeider partnerinstitusjonene om de faglige aktivitetene?*
- *Hvordan er veiledningen organisert? Tildeles alle stipendiater en veileder? Benyttes biveiledere? Hvor mye veiledning gis?*
- *Organiserer forskerskolen kurs/samlinger for veiledere?*

3. Rekruttering (maks 1/2 side)

Beskriv hvordan stipendiatene rekrutteres til forskerskolen:

- *Kunngjøring, opptakskrav, søknadsskjema?*
- *Inngås det kontrakt med stipendiatene?*
- *Tas det opp nye stipendiater løpende, årlig?*
- *Gjennomføring - frafall?*

4. Samarbeid mellom partnerne/nasjonalt nettverk. Teksten her skal utdype materialet som presenteres i del B, og bør gjøres så kort som mulig

Beskriv hvordan samarbeidet mellom partnerne fungerer

- *Er nettverket av institusjoner utvidet siden skolen ble startet? Kommenter eventuelle endringer*
- *Har forskerskolen ført til andre former for samarbeid mellom institusjonene, for eksempel økt mobilitet mellom institusjonene, eller mer forskningssamarbeid på tvers av institusjonene? Gi i tilfelle konkrete eksempler.*
- *Har forskerskolen bidratt til å styrke forskningens nasjonale og regionale forankringen? Kan det gis eksempler på hvordan den praksisrettede forskningen er organisert? Hvordan spres forskningsresultater på lokalt og regionalt nivå?*
- *Andre forhold?*

5. Internasjonalt samarbeid. Teksten her skal utdype materialet som presenteres i del B, og bør gjøres så kort som mulig (maks 1/2 side)

Beskriv hvordan forskerskolens internasjonaliseringsplaner er realisert, som bl.a.:

- *Bruk av internasjonale professor II i forskerskolesammenheng*
- *Utvekslingsprogrammer/tiltak med utenlandske læresteder*
- *Internasjonale gjesteforskere/forelesere på kursene*
- *Annet?*

6. Ledelse og organisering. Teksten her skal utdype materialet som presenteres i del B, og bør gjøres så kort som mulig (maks 1 side)

Beskriv rolle og funksjon for de ulike delene av forskerskolens organisasjon:

- *Faglig leder/prosjektleder*
- *Styre*
- *Administrasjon/sekretariat*
- *Evt rådgivende organ*

Kommenter bl.a.:

- *Arbeidsfordelingen mellom faglig leder og styre*
- *Internasjonal deltakelse i styre/rådgivende organ*
- *De praktiske sidene ved forskerskolen; nettsted, koordinering av kurs, informasjonsflyt etc*

Hva har fungert bra og hva har fungert mindre bra i samarbeidet mellom forskerskolen og vertsinstitusjonen?

Hva har fungert bra og hva har fungert mindre bra i koordineringen mellom partnerinstitusjonene?

7. Budsjett/finansiering (maks 1 side) Teksten her skal utdype materialet som presenteres i del B

Kommenter forskerskolens budsjett – hva er de viktigste utgiftspostene? Forbruk som planlagt, under- eller overforbruk? Andre utgifter enn forutsatt i opprinnelig plan? Nye inntekter, andre bidragsytere? Andre forhold av betydning for driften?

8. Forskerskolens merverdi (maks 1/2 side)

Gi en vurdering av forskerskolens faglige og strategiske merverdi - sett i et nasjonalt perspektiv

9. SWOT-analyse

Sammenfatt egenvurderingen av forskerskolen i en SWOT-analyse (Strengths- Weaknesses - Opportunities – Threats) i nedenstående tabell:

Strengths	Opportunities
Weaknesses	Threats

Kommentarer til tabellen:

10. På bakgrunn av erfaringene så langt – planer og planlagte endringer for siste del av perioden? (maks 2 sider)

11. Signaturer

Forskerskolens leder:	Styreleder:
Sted og dato:	Sted og dato:
Navn og signatur:	Navn og signatur:
.....

Midtveisvurdering av nasjonale forskerskoler

B Dokumentasjon fra forskerskolen

.....

(forskerskolens navn)

.....

(prosjektnummer)

Dokumentasjonen sendes inn sammen med del A til Norges innen 20.06. 2013

Innhold

Informasjonen som her etterspørres, bør så langt det er mulig gis i form av tabeller eller skjematiske oversikter. Materialet kan leveres på engelsk.

Forskerskolens hjemmeside

- Oppgi adresse for forskerskolens hjemmeside

Forskerskolen

- Faglig leder – navn, stillingsbrøk
- Administrasjon – navn, stillingsbrøk
- Vertsinstitusjon
- Partnerinstitusjoner

Ledelse

- Medlemmer i styret
- Medlemmer i ev rådgivende organ

Stipendiater

- a) Oversikt over stipendiater tilknyttet forskerskolen (navn, kjønn, institusjonstilknøyning, tilknytningsperiode). *Satt opp slik at det går tydelig fram om stipendiaten fremdeles er tilknyttet forskerskolen, har disputert eller har sluttet uten å disputere*
- b) Oversikt over stipendiatene og kursene de har fulgt ved forskerskolen (gjerne i form av et Gant – diagram)

Veiledere

Oversikt over veiledere tilknyttet forskerskolen, navn, tittel, kjønn og institusjon, og med angivelse av hvor mange doktorgradsstipendiater ved forskerskolen den enkelte veileder er hovedveileder (HV) eller biveileder(BV) for.

Kurs (og andre nasjonale aktiviteter)

- Gi en oversikt over gjennomførte kurs med informasjon pr kurs om tittel, leder, antall ECTS, antall stipendiater, og om kurset er obligatorisk for forskerskolens stipendiater. Oppgi også i stikkordsform evaluering av og ev planlagt forbedring av det enkelte kurs.
- Oppgi på lignende måte andre gjennomførte aktiviteter som sommerskole, workshops, kurs for veiledere og samarbeid med andre aktuelle forskerskoler

Internasjonalt samarbeid

- Oversikt over tildelte stipend for utenlandsopphold (inkludert informasjon om vertsinstitusjon)
- Oversikt over utenlandske institusjoner som forskerskolen har inngått eventuelle samarbeidsavtaler/utvekslingsordninger med. Innholdet i samarbeidsavtalen oppgis i stikkordsform
- Oversikt over eventuelle stipend tildelt utenlandske forskere for opphold ved forskerskolen (over 1 ukes varighet)

Budsjett/finansiering

Gi en skjematisk oversikt over planlagt budsjett og forbruk for de fire første årene, lønns- og driftskostnader. For lønnskostnadene er det ønskelig å få spesifisert formål (faglig leder, administrasjon, veiledning etc.) og (andel av) årsverk. Driftskostnadene bør spesifiseres på sentrale underkategorier (som reiseutgifter for gjesteforelesere, reisestipend, seminarer, sommerskole o.a.).

Oversikten bør også få fram hvilke deler av forskerskolens aktiviteter som dekkes av partnerinstitusjonene, og hvilke som dekkes av bevilgningen fra Forskningsrådet.

Midtveisevaluering av nasjonale forskerskoler

C Vertsinstitusjonens vurdering

.....

(forskerskolens navn)

.....

(prosjektnummer)

*Maksimum lengde 3 A4 sider
Word format, Times New roman, 12 font, enkel linjeavstand
Kan besvares på engelsk*

**Vennligst returner det utfylte vurderingsskjemaet til xx, Norges forskningsråd
(xx@rcn.no) som vedlegg til epost innen dd.mm 2013**

Innhold

1. *Hvordan er forskerskolen organisatorisk plassert innenfor vertsinstitusjonen?*

Skriv her..

**2. *Hvordan er forholdet mellom den nasjonale forskerskolens kurstilbud og vertsinstitusjonens eget doktorgradsprogram
Overlapp, dublering, positiv eller negativ påvirkning, andre forhold?***

3. *Bidrar vertsinstitusjonens egne forskere til forskerutdanningen innenfor den nasjonale forskerskolen? I tilfelle hvordan?*

4. *Har forskerskolen påvirket forskningssamarbeidet eller mobiliteten mellom vertsinstitusjonen og de andre partnerinstitusjonene. I tilfelle hvordan?*

5. *Har forskerskolen påvirket vertsinstitusjonens internasjonale forskningssamarbeid/kontaktnett, og i så fall hvordan?*

6. *Hvordan håndterer vertsinstitusjonen økonomiske og administrative forhold knyttet til forskerskolen?*

7. *Er det andre forhold vertsinstitusjonen ønsker å ta opp/kommentere?*

Sted og dato Navn og signatur – administrativt ansvarlig ved vertsinstitusjon

Midtveisevaluering av nasjonale forskerskoler

D Partnerinstitusjonenes vurdering

.....
(forskerskolens navn)

196351
(prosjektnummer)

*Maksimum lengde 3 A4 sider
Word format, Times New roman, 12 font, enkel linjeavstand
Kan besvares på engelsk*

Vennligst returner det utfylte vurderingsskjemaet innen 20.6.2013

Innhold

- 1. Hvordan er forholdet mellom den nasjonale forskerskolens kurstilbud og partnerinstitusjonens egne forskerutdanningstilbud?
Overlapp, dublering, andre sider?***

Skriv her..

- 2. Bidrar partnerinstitusjonens egne forskere til forskerutdanningen innenfor den nasjonale forskerskolen? I tilfelle hvordan?***

- 3. Hvordan har forskerskolen påvirket partnerinstitusjonens egen forskerutdanning?
Både positiv og negativ påvirkning ønskes kommentert.***

- 4. Har forskerskolen ført til endringer i forskningssamarbeid og/eller mobilitet mellom partnerinstitusjonene, og i tilfelle hvilke?***

- 5. Har forskerskolen påvirket partnerinstitusjonens internasjonale forskningssamarbeid/kontaktnett, og i tilfelle hvordan?***

6. Kommenter koordineringen mellom vertsinstitusjon og partnerinstitusjon, positive og negative sider

7. Er det andre forhold partnerinstitusjonen ønsker å ta opp/kommentere?

Partnerinstitusjonens navn

.....

Sted og dato Navn og signatur – kontaktperson ved partnerinstitusjon

.....